

PENALITATS, ALEGRIES I FORMES DE VIDA DELS COLOMENCS EN EL SEGLE XVIII, SOLDATS?, NO GRÀCIES, RESSÒ, n° 284, març-abril 1997

En les meves investigacions sobre pobresa i marginació en el segle XVIII he trobat tot sovint petites referències a fets i successos passats a Santa Coloma de Farners, que m'han portat d'uns mesos ençà a ampliar aquestes investigacions fruit de les quals serà un llibre sobre la vida colomenca en un segle, el de les llums, del que poques referències històriques en tenim. És per aquest motiu que m'agradaria presentar mensualment diversos i molt resumits fets, anècdotes, miracles, penalitats i alegries dels nostres avantpassats en un segle on els pagesos es convertiren en negociants i posaren les bases del futur comercial i industrial del país.

1.- SOLDATS? NO GRÀCIES

No podia començar el segle XVIII amb més mal peu per els catalans: la derrota de l'onze de setembre de 1714 i el decret de Nova Planta de 1716 capgiraren el funcionament general del país. El preu de la derrota no significà només la pèrdua de les llibertats polítiques, sinó nous impostos (el cadastre), nou sistema municipal (els antics jurats convertits en regidors, la universitat ara dita ajuntament,..) i també la càrrega d'haver d'alimentar, proveir i obeir el nou exèrcit invassor. Quan un poble no pagava els impostos, s'instal.lava en ell un grup de soldats " a discrecion " fins que es pagava el deute. Ja ens podem imaginar la tensió que es creava entre vilatans i soldats. Sobre aquestes tensions, aportariem avui uns quants testimonis de l'època. Res millor que deixar-los parlar. El 6 de gener de 1716, Pere Costa, teixidor i Pere Muxach, braser, testimonien davant el notari Antoni Mascaró:

"... que el cinc de gener acerca las cinc horas de la tarda arribà un sargento segons se diu del regiment de Murcia ab sis soldats de cavall en casa de Narcis Serra, altre dels jurats de la dita vila de Santa Coloma, y a la que aribaren digue dit sargento a dit Serra que si era ell lo jurat de la vila y responent dit Serra que si, digué dit sargento o official aqui traigo una orden para cobrar el dinero que tiene de dar esta villa. I dient dit jurat que prengué un poch de paciencia que volia cridar alguns del consell perque se dones la providencia per a fer las bolletas, dit sargento o official no volia que dit jurat se mogué sino que encontinent sens mes tardar els donas cavallerussa. I en asso volent dit jurat anarsen per fer les bolletas y obrar la providencia necessaria per acomodarlos y allotjarlos dient dit jurat que es prenguesen un poch de paciencia, no volent dit oficial escoltar rahons ni satisfaccions feu la accio amb la ma dretea de posarla a la espasa Y ab la altre ma volent aturar dit jurat li posá la ma al collet del

gambeto no reparant en la insignia de jurat que aportava a la que anantsent o escapant dit jurat de les mans de dit oficial per fer y dar la providencia necessaria no volent tenir paciencia ni donar lloch per poderlos fer las bolletas, dit official allotjá i posar dits soldats i cavalls en las casas de dit jurat, de Francisco Cisneros, apotecari, Salvador Solá, escloper, Isidro LLirinós, negociant, i de Josep Savi, brasser; a la que encontinent que hagué allotjat un de dits soldats a la casa de dit Salvador Solá, baixá del cavall y trahient lo morralet digué a la muller de dit Solá: patrona poseu aqui en al morralet tres mesurons de grana y responent dita Muller que no tenia grana i que ho miraria ab lo jurat com ho havia de fer, Y que faria diligencia per dita grana. Dit soldat a la que la tingué, digué jo vull sopar y ella responentli que prengué un poch de paciencia que encontinent li donaria y volent aparellar tossino fresch del que havia mort digué dit soldat que no volia sino carn de la carniceria, ous i torrons; Y en un mateix temps apressurant dita muller de dit Solá lo sopar, dit soldat prengué a dita muller de dit Solá y pegantli puntades de peu ab las espuelas de las botas li escaxá en dos trossos las faldillas, lo que diem saber per serhi presents i haver vist tot lo demunt dit "(Arxiu Històric Girona, Notarials Sta. Coloma, V.74, s/f, 6 de gener)

Tanmateix els abusos no eren només per qüestions de cobraments endarrerits. Santa Coloma era una zona rica en boscos i fou ràpidament un objectiu per la fusta que servia per fer vaixells a les drassanes de Sant Feliu de Guíxols. Els colomencs foren obligats a col.laborar en serveis per ajudar en aquestes tasques (deixar carros i bous per treure i tragar la fusta, donar aliments als soldats,...). En aquest cas els abusos no provenien només de les ordres oficials sinó dels propis soldats. En Pere Carós, pagès del veïnat de Vall, explica que :

"arribá a ma casa un soldat de cavall a las deu horas del mati dientme tragués los bous de la cort y jo li digué que los bous no podian tirar y que no podrian anar a treginar fusta porque no havia sino un bou molt magra y una vaca y que anas al dit jurat y que si ell deia que estiguessen i fossen bons per tragar ell hi aniria.Y encontinent me digué lo dit soldat que li baxes grana y responentli que no tenia grana y que no tenia tal ordre de ferse donar grana encontinent digué que tornés a treure els bous; y dientli que hi anés lo dit jurat; luego me agafá per al braç y arrencá de la espasa dantme de bastonades ab dita espasa nua y escapantli y fugint cridi via fos. Y dit soldat a pich de cavall vingué i em bastonejá altre vegada ab la espasa nua al cap, a las costellas de ahont foradá la camisola. Y me prengué per portarme alli ahont era lo comisari

dientme per lo camí quem mataria y quem tiraria ab un xorrech."(V. 74, s/f, 16 de febrer)

L'exèrcit anava i venia sense parar exigint serveis, queviures...A finals d'any la tensió està en el seu punt àlgid i els humiliats són els propis jurats colomencs. El set de desembre de 1717 un regiment es troba allotjat a Santa Coloma i el comandant demana que li entreguin set carretons i tres bagatges. Els jurats els donen tot demanant un rebut i el comandant diu que els hi entregará quan arribi a Sant Celoni; els jurats li demanen que el faci per estalviar-se ells el viatge, totalment innecessari i aleshores :

"el comandant ha pagada una bastonada a dit jurat Finestras y despres lo ha agafat per la insignia de jurat dient que se cagaria ab dita insignia y ab ell que li claveria dita insignia y que li donaria cent palos y lo lligaria a la cua del cavall y que li faria donar cent asots..."(V.74, s/f, 7-12-1716).

Humiliacions, manca de respecte a les autoritats locals, prepotència, serien constants en aquests primers anys dels Borbons. Aquesta tensió deixà rancúnies, por i revolta a tot el que sonés a exèrcit, com es veu en aquest últim testimoni aportat pel pagès colomenc Joan Llandric, batlle que fou diversos anys de Santa Coloma:

"Noto jo Joan Llandrich que als 12 de maig de 1737 y habia allotjats de.....sis compañias de Carrabiners Reals del Regiment de ordenes de asi estant en cuan en St. Hilari y ab al partir y hague disbarat sobre los bagatges y perque se crida alguns crits de via fora contra los soldats y acudi molta gent que era en dia de mercat y posaren tots los regidors presos y tres particulars de la vila al cap de alguns dias per ordre del Capita General los portaren presos a Girona cuals estigueren presos a las presons de Girona y se los feu sumaria lo que isqueren be que isqueren libres sin costas lo que ana mi me costa prou trenca cap que aqui vingue el doctor Joan Batista Serdá Alcalde major de Girona per fer la sumaria y com jo alasores entri Batlle me gui de cuidar de sercar los testimonis lo que gracias al S□ o lograrem tot be y estigueran presos fins las 19 de agost de dit any."(Arxiu patrimonial Lluís Esteve i Corvera)